

Možnost odstoupení Ruska od Smlouvy 2+4 o sjednocení Německa?

 vasevec.parlamentnilisty.cz/clanky/proc-se-diskutuje-o-ukonceni-smlouvy-dva-plus-ctyri-o-sjednoceni-nemecka

23.2.2024 14:58

Několik ruských politiků se zmínilo o možnosti vypovědět Smlouvu dva plus čtyři, která upravuje sjednocení Německa. Důvodem je to, že německé vlády opakovaně porušovaly ustanovení smlouvy.

Problémem se ve svém článku zabývá německý analytik Thomas Röper, který se věnuje tématům (geo)politiky a ekonomiky a zejména vztahům Německa s Ruskem.

V svém článku uvádí, že „Smlouva dva plus čtyři je základem pro znovusjednocení Německa. Smlouva, která se skládá pouze z deseti bodů, stanovila některá pravidla, která by sjednocené Německo mělo v budoucnu dodržovat. Německo se například zřeklo bývalých východních území, stanovilo maximální pracovní sílu pro Bundeswehr a také se zdrželo nákupu zbraní hromadného ničení. Smlouva byla uzavřena mezi Spolkovou republikou a NDR na jedné straně a vítěznými mocnostmi USA, Sovětským svazem, Francií a Velkou Británií na straně druhé.“

Porušení Smlouvy dva plus čtyři

Jednotlivé německé federální vlády však ustanovení smlouvy podle Röpera opakovaně porušovaly. Například článek 2 Smlouvy dva plus čtyři zní:

„Vlády Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky opakují svá prohlášení, že z německé půdy vzejde pouze mír. Podle ústavy sjednoceného Německa jsou akce, které jsou prováděny se záměrem narušit mírové soužití národů, zejména při přípravě na vedení útočné války, protiústavní a trestné. „Vlády Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky

prohlašují, že sjednocené Německo nikdy nepoužije žádnou ze svých zbraní, ledaže by to bylo v souladu s jeho Ústavou a Chartou Organizace spojených národů.“

Válka NATO proti Jugoslávii v roce 1999, které se Německo zúčastnilo, byla nepochybně porušením Charty OSN, protože podle Charty OSN smí být vojenská síla proti jinému státu použita pouze v sebeobraně v případě napadení, resp. se svolením Rady bezpečnosti OSN. Jugoslávie však nezaútočila na žádný jiný stát (a už vůbec ne na stát NATO) a Rada bezpečnosti OSN nepovolila útočnou válku NATO proti Jugoslávii. Sám tehdejší kancléř Schröder po letech otevřeně přiznal, že tím porušil mezinárodní právo.

Röper připomíná, že Německo také porušilo smlouvu dva plus čtyři v souvislosti s Minskými dohodami. Jak jinak hodnotit Merkelové přiznání, že nikdy nechtěla naplnit Minskou dohodu, ale chtěla jen získat čas na vyzbrojení Ukrajiny pro válku proti Rusku? A to s prohlášením ve smlouvě dva plus čtyři, že „z německé půdy vzejde jen mír“?

Porušení preambule

Takové smlouvy mají preambule, tedy jakési předmluvy, které nejsou součástí smlouvy, ale jsou důležité jako projev vůle pro výklad textu smlouvy. Například preambule Smlouvy dva plus čtyři uvádí:

„ODHODLANÍ vzít v úvahu bezpečnostní zájmy všech,
PŘESVĚDČENÍ o nutnosti konečně překonat rozdíly a dále rozvíjet spolupráci v Evropě“

Problém je, že Německo je jedním ze států, které ignorují bezpečnostní zájmy Ruska, hodnotí Röper. „Nikdy mě neunavuje poukazovat na to, že nejdůležitějším důvodem ruské vojenské intervence na Ukrajině bylo odhodlání Západu – podporované Německem – zatáhnout Ukrajinu do NATO. Rusko cítí, že jeho bezpečnost je tím ohrožena natolik, že nevidělo žádný jiný způsob, než použít sílu k zabránění vstupu Ukrajiny do NATO.“

Pokud by se Německo chovalo v souladu s preambulí Smlouvy dva plus čtyři a zohlednilo bezpečnostní zájmy Ruska tím, že by bránilo ohrožujícímu vstupu Ukrajiny do NATO, k eskalaci občanské války na Ukrajině v únoru 2022 nedošlo.

A co víc: Německá spolková vláda dnes prohlašuje, že o bezpečnostním pořádku v Evropě se musí jednat bez Ruska. To je také jasné porušení smlouvy, protože to znamená, že Německo chce vytvořit bezpečnost proti Rusku namísto vytváření společné bezpečnosti na evropském kontinentu. Jak je to slučitelné s odhodláním oznámeným ve Smlouvě dva plus čtyři „vzít v úvahu bezpečnostní zájmy všech“ – včetně Ruska?

NATO si sice může říkat obranná aliance, svět ho ale po útocích NATO na Jugoslávii, Libyi a další země vnímá jako útočnou alianci. Jedno mu ale nelze upřít: NATO je vojenský blok. A když se vojenský blok rozšíří, znepokojí tím své sousedy.

Z toho plyne další otázka: Jak se rozšiřování NATO, které vytvořilo rozpory, protože ostatní země v něm vidí ohrožení svých bezpečnostních zájmů (které Německo chtělo vzít v úvahu), zapadá do tvrzení, že Německo chce „konečně překonat rozdíly a rozvíjet spolupráci v Evropě“?

Německé vlády také tento bod preambule porušily a zejména současná vláda tento bod pošlapává.

Kdo požaduje ukončení smlouvy?

Jury Hempel, šéf Krymskoněmecké komunity, byl první, kdo vyzval k ukončení Smlouvy dva plus čtyři. Hempel řekl, že smlouva „ve skutečnosti není realizována a měla by být ukončena“. Tento názor prý sdílí „celá německá komunita na poloostrově“.

V Radě federace, horní komoře ruského parlamentu, byla přijata odpovídající petice na ukončení smlouvy a má zřejmě podporu některých senátorů. Mezi nimi je i vlivný člen Rady federace Sergej

Cekov, který v minulosti často působil jako neformální mluvčí většiny v horní komoře ruského parlamentu.

V Dumě se také ozvaly hlasy podporující odstoupení. Dmitri Belik, člen zahraničního výboru Dumy, řekl, že ukončení Smlouvy dva plus čtyři by bylo na místě.

Co by znamenalo ruské odstoupení?

Předně je třeba poznamenat, že Smlouva dva plus čtyři nemá výpovědní doložku. To je u mezinárodních smluv zcela běžné, ale obvykle existuje klauzule, která specifikuje, jak mají smluvní strany řešit případná porušení nebo spory. To ale ve smlouvě také chybí.

Smlouva dva plus čtyři stanoví, že smlouva je ratifikována smluvními stranami a vstupuje v platnost „dnem uložení poslední listiny o ratifikaci nebo přijetí“.

Rusko by však mohlo ratifikaci stáhnout. Jde o kontroverzní postup podle mezinárodního práva, ale protože federální vláda smlouvu opakovaně a opakovaně porušovala, Rusko by mělo dobré argumenty, proč se již smlouvou necítí být vázáno.

O tom, jaké důsledky by to mělo, lze jen spekulovat. Teoreticky by Rusko nemohlo uznat dnešní Spolkovou republiku Německo jako stát, což by pravděpodobně znamenalo přerušování diplomatických vztahů.

Je otázkou, zda by Rusko k takovému kroku skutečně přistoupilo. Zatím se o tom mluvilo jen v ruských odborných kruzích, ale fakt, že o tom ruští senátoři a poslanci Dumy vážně diskutují, ukazuje, že německo-ruské vztahy jsou tak špatné, jako byly od navázání diplomatických vztahů mezi spolkovou zemí. Republika a Sovětský svaz nikdy nebyly.

Thomas Röper, narozen v roce 1971, zastával funkce v představenstvu a dozorčí radě ve společnostech poskytujících finanční služby ve východní Evropě a Rusku jako expert pro

východní Evropu. Dnes žije ve svém adoptivním domově v Petrohradě. V Rusku žije přes 15 let a mluví plynně rusky. Těžištěm jeho mediálně kritické práce je (mediální) obraz Ruska v Německu, kritika zpravodajství západních médií obecně a témata (geo)politiky a ekonomiky. Je autorem několika analytických publikací, aktuální texty publikuje na svém portálu Anti-Spiegel.

Jan Urbach

Komentáře

Pro možnost psaní komentářů se přihlašte nebo zaregistrujte.